

OČENJUJEMO

Gledališče

Tena Štivičič: 3 zime

Mestno gledališče ljubljansko

★★★

Drama *3 zime* je nastajala z mislijo na angleško občinstvo ter (vsaj premierno) uprizoritev v Angliji; dramatičarka Tena Štivičič namreč živi in ustvarja tam, zdi pa se, da je ta zavest, torej »pisati za Angleže«, (pre)močno prodrla v besedilo.

Delo se namreč skozi formo družinske sage ukvarja z nekaterimi prelomnicami v novejši hrvaški zgodovini, uporablja estetiko, ki nekoliko diši po naturalizmu, ter ima – morda povsem nezavedno – precej izraženo funkcijo ozaveščanja, morda celo poučevanja o dogodkih, ki so se na Hrvaškem dogajali od časov po drugi svetovni vojni do vstopa v EU.

S tega stališča je drama morda manj sveža za naše okolje. Tam, kjer nekdo iz drugega družbenega okolja prepoznava kulturne razlike, lahko slovenski bralec oziroma gledalec zapaža predvsem nekoliko postan, tesnoben občutek povojnih izgonov, razprtij, jugoslovanske revščine in sistemske zaprtosti, ne glede na to, da drama ni pavšalno, površno kritična do Jugoslavije, hkrati pa tudi ni jugonostalgčna.

Postavitev Barbare Hieng Samobor ima do dramskega besedila skorajda ničto distanco; besedilo postavlja na oder bolj ali manj nespremenjeno, s smiselnim (a dokaj redkim) črtanjem nekaterih manj učinkovitih replik. Zdi se, da si predstava bolj ali manj zadaja cilj postaviti besedilo čim bolj zvesto, čim bolj vestno, s čim bolj natančnim približevanjem atmosferi drame. Našteto tudi

povsem učinkovito doseže: z izjemo neposrečenih prehodov, v katerih se oder preprosto »zagrne« s platnom, na katerem je izrisan načrt družinske hiše, ki je pretežni prostor dogajanja, je režija premišljena in homogena, vsi premiki natanko osmišljeni; učinkoviti sta tudi atmosfera in estetika, ki podkrepļeni z natančnim branjem kulturnih značilnosti (gestikulacije, načina govora, izražanja itd.) nekdanje »skupne države« prepričljivo ustvarjata naturalistično zvesto podobo družinskega okolja. Predstava ima tudi dovolj tekoč, razgiban tok, da vse tri ure vzdržuje gledalčevo pozornost. Zdi se, da režija tako povsem zadosti ciljem, ki si jih zada – a prav tu naletimo na zanko: ti cilji namreč niso zastavljeni prav visoko in upošteva je na začetku navedeno, namreč da je pri tej drami vendarle pomembno, da je nastajala za občinstvo, ki izhaja iz

druge kulture in ni seznanjeno s potekom zgodovinskih dogodkov, ki se jih predstava dotika, se zdi, da bi bilo smiselno, da bi režija poskušala delovati ravno nasprotno, se od dramske predloge čim bolj oddaljiti, distancirati in z inovativnejšimi pristopi morda tako podpreti besedilo, da bi bilo za slovenski prostor učinkovitejše. Bolj kot natančno »mikrobranje« drame bi se torej zdelo ustrezno »makrobranje«, ki bi učinkoviteje vključevalo in pretresalo širši družbeni kontekst; morda z nekoliko več navezave na evropsko sedanost.

Predvsem bi bilo skozi režijo morda smiselno poudariti druge razsežnosti dramskega besedila, na primer odnos do ženske, do LGBTQ posameznikov, družinskih vlog, retradicionalizacije; te teme so v drami sicer prisotne, vendar nekoliko pavšalno, površinsko obravnavane (ker so v ospredju predvsem družinski odnosi ter zgodovinsko dogajanje), hkrati pa so to vprašanja, ki bi dramo lahko tudi za naš prostor naredila aktualnejšo – žal postavitev tudi tu ostaja na ravni drame, ki se teh vprašanj loteva skozi pop(post)-feminizem, tipizacije (moški v šestdesetih se na primer sprašuje, ali je njegova hči lezbijka, ker stanuje s cimrami in pri šestintridesetih ni poročena) in skozi nekatere preozke poudarke; na primer poudarek na izobraževanju žensk.

Naposled se zdi predstava *3 zime* ena tistih, ki si jih greš ogledat, se vanje za čas predstave zadovoljivo vživíš, a po koncu le težka razviješ plodovito diskusijo, ker je bolj ali manj vse že bilo povedano in ker se med uprizoritvijo niso zastavila nobena pomenljiva vprašanja.

ANJA RADALJAC